

Høgskolen i Hedmark
Campus Evenstad

ROVDATA
Postboks 5685
Sluppen
7485 Trondheim

HH-Evenstad 15. juni 2012

Vår ref: 1998/520

ULV I SKANDINAVIA VINTEREN 2011-2012

- FORELØPIG STATUSRAPPORT

Bakgrunn

Ulv i Sverige og Norge tilhører en felles sør-skandinavisk bestand med utbredelse på begge sider av riksgrensen. Bestandsregistreringene av ulv skjer derfor i nært samarbeid på tvers av landegrensene. Årlig bestandstelling foregår primært vinterstid i perioden 1. oktober – 28. februar. Disse årlige bestandstellingene er i hovedsak basert på sporinger på snø, kombinert med radiotelemetri og DNA-analyser etter metoder som er beskrevet i våre trykte årsrapporter, jfr. vår siste: "Ulv i Skandinavia – Statusrapport for vinteren 2010-2011" (Wabakken m.fl. 2011, Oppdragsrapport 1, Høgskolen i Hedmark). Tidligere årsrapporter er tilgjengelige på hjemmesidene til følgende involverte parter: Høgskolen i Hedmark (<http://www.hihm.no>), Viltskadecenter (<http://www.viltskadecenter.se>), SKANDULV - Det skandinaviske ulveforskningsprosjektet (<http://skandulv.nina.no>) og Rovdata (<http://www.rovdata.no>).

Bestandsovervåkingen av stasjonære ulver i Norge koordineres og kvalitetssikres av Høgskolen i Hedmark v/Petter Wabakken, Erling Maartmann og Thomas H. Strømseth, mens ikke-stasjonære dyr registreres av Statens naturoppsyn (SNO). Ulveregistreringene er en del av Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i Norge ved ROVDATA (i NINA). I Sverige er det de enkelte länsstyrelsene som har ansvaret for registrering av ulv. Koordinering og kvalitetssikring av ulveregistreringene på nasjonalt nivå i Sverige blir gjort av Viltskadecenter v/Linn Svensson. For mer detaljer om svensk bestandsovervåking av ulv, se deres foreløpige statusrapport av 1. juni i år: "Varg i Sverige vintern 2011/12" Viltskadecenter. (<http://www.viltskadecenter.se>),

Rapportens innhold er å betrakte som foreløpig. Fortsatt gjenstår noe kvalitetssikring av vinterens innsamlede materiale før endelig sluttrapport er planlagt ferdig til 1. september i år.

Bestandsstatus

Familiegrupper

Vinteren 2011-2012 (oktober-februar) ble det totalt registrert 33 familiegrupper (flokker) av ulv i Sverige og Norge. Tre av disse flokkene hadde tilhold kun i Norge (Julussa, Slettås, Aurskog), fire hadde revir på tvers av riksgrensen (Rotna, Skugghöjden, Dals Ed-Eidsberg, Kynnefjäll), mens de resterende 26 flokkene hadde tilhold bare i Sverige (Tabell 1, Figur 1). I stikkords form er det følgende å bemerke om de enkelte familiegruppene i respektive fylker og län (i parentes). Løpenummer er i samsvar med Figur 1.

1. Julussa, Norge (Hedmark)

Norsk familiegruppe på 6 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
Far til valpene ikke påvist i vinter, men tisper har fått ny partner.
Ingen ulver radiomerket og foreløpig er det usikkert om ulv har ynglet i 2012.
(Revirmarkerende par vinteren 2010-2011)

2. Slettås, Norge (Hedmark)

Norsk familiegruppe på 7 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
Far til valpene påvist ved DNA-analyser, men det er foreløpig ikke avklart om tisper i paret var den samme som tidligere.
Ingen ulver radiomerket og foreløpig er det usikkert om ulv har ynglet i 2012.
(Familiegruppe også vinteren 2010-2011)

3. Aurskog, Norge (Akershus/Hedmark)

Norsk familiegruppe på 4 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
Mor til valpene ikke påvist i vinter, men hannen har trolig fått ny partner.
Ingen ulver radiomerket og foreløpig er det usikkert om ulv har ynglet i 2012.
(Revirmarkerende par vinteren 2010-2011)

4. Rotna, Norge/Sverige (Hedmark/Värmland)

Norsk-svensk familiegruppe på 7 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
Paret var fortsatt intakt i vinter. Begge foreldre påvist ved sporing og DNA-analyser.
Mor til fjorårets valper er GPS-merket. Valper er sannsynligvis også født i 2012.
(Familiegruppe også vinteren 2010-2011)

5. Skugghöjden, Sverige/Norge (Värmland/Hedmark)

Svensk-norsk familiegruppe på minst 7 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
Far til valpene er avkom fra den finsk-russiske hannulven som ynglet i Kynna i 2008-2010.
Ingen ulver radiomerket og foreløpig er det usikkert om ulv har ynglet i 2012.
(Familiegruppe også vinteren 2010-2011, men da kun påvist på svensk side av riksgrensen)

6. Dals Ed-Eidsberg, Norge/Sverige (Østfold/V. Götaland)

Norsk-svensk familiegruppe på minst 3 ulver vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.
Hannen i det tidligere Linnekleppenreviret har slått seg sammen med tisper i det tilgrensende Dals Ed-Haldenreviret, som også har mistet sin tidligere partner. Den tredje ulven var en 1 ½ års hannulv, som var avkom fra det siste kullet i Linnekleppen.
(To atskilte, tilgrensende familiegrupper vinteren 2010-2011)

7. Kynnefjäll, Sverige/Norge (V. Götaland/Østfold)

Svensk-norsk familiegruppe på minst 6 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
Ingen ulver radiomerket og foreløpig er det usikkert om ulv har ynglet i 2012.
(Revirmarkerende par vinteren 2010-2011, men da kun påvist på svensk side av riksgrensen)

8. Tandsjön, Sverige (Jämtland/Dalarna)

Svensk familiegruppe på minst 5 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
GPS-merkede ulver og yngling dokumentert i 2012.
(Revirmarkerende par vinteren 2010-2011)

9. Tenskog, Sverige (Gävleborg)

Svensk familiegruppe på minst 7 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Revirmarkerende par vinteren 2010-2011)

10. Fulufjellet, Sverige (Dalarna)

Svensk familiegruppe på 3 ulver vinteren 2011-2012. Yngling ikke påvist i 2011.
(Familiegruppe også vinteren 2010-2011)

11. Siljansringen, Sverige (Dalarna)

Svensk familiegruppe på minst 4 ulver vinteren 2011-2012. Usikkert om ulv ynglet i 2011.
Ulv GPS-merket og yngling dokumentert i 2012.
(Familiegruppe også vinteren 2010-2011)

12. Sjösveden, Sverige (Gävleborg)

Svensk familiegruppe på minst 8 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familiegruppe også vinteren 2010-2011)

13. Långsjön, Sverige (Dalarna)

Svensk familiegruppe på minst 3 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Usikkert revirmarkerende par vinteren 2010-2011)

14. Görsjön, Sverige (Dalarna)

Svensk familiegruppe på minst 7 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familiegruppe også vinteren 2010-2011)

15. Korsån, Sverige (Dalarna/Gävleborg)

Svensk familiegruppe på minst 6 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familiegruppe også vinteren 2010-2011)

16. Gimmen, Sverige (Dalarna)

Svensk familiegruppe på minst 5 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familiegruppe også vinteren 2010-2011)

17. Sången, Sverige (Dalarna)

Svensk familiegruppe på minst 4 ulver vinteren 2011-2012. Usikkert om ulv ynglet i 2011.
(Familiegruppe også vinteren 2010-2011)

18. Äppelbo, Sverige (Dalarna/Värmland)

Svensk familieguppe, trolig på minst 5 ulver vinteren 2011-2012. Usikkert om ynglet i 2011.
(Familieguppe også vinteren 2010-2011)

19. Trång, Sverige (Värmland)

Svensk familieguppe på minst 4 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familieguppe også vinteren 2010-2011)

20. Acksjön, Sverige (Värmland)

Svensk familieguppe på minst 6 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familieguppe også vinteren 2010-2011)

21. Norn, Sverige (Västmanland/Dalarna)

Svensk familieguppe på minst 6 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Revirmarkerende par vinteren 2010-2011)

22. Jangen, Sverige (Värmland)

Svensk familieguppe på minst 6 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familieguppe også vinteren 2010-2011)

23. Gåsborn, Sverige (Värmland/Örebro/Dalarna)

Svensk familieguppe på minst 8 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familieguppe også vinteren 2010-2011)

24. Sandsjön, Sverige (Värmland)

Svensk familieguppe på minst 5 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familieguppe også vinteren 2010-2011)

25. Skultuna, Sverige (Västmanland)

Svensk familieguppe på minst 5 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Revirmarkerende par vinteren 2010-2011)

26. Färna, Sverige (Västmanland)

Svensk familieguppe på minst 5 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familieguppe også vinteren 2010-2011)

27. Brattfors, Sverige (Värmland)

Svensk familieguppe på minst 7 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familieguppe også vinteren 2010-2011)

28. Riala, Sverige (Stockholm)

Svensk familieguppe på minst 5 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familieguppe også vinteren 2010-2011)

29. Hedbyn, Sverige (Örebro/Västmanland)

Svensk familieguppe på minst 4 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Revirmarkerende par vinteren 2010-2011)

30. Djurskog, Sverige (Värmland)

Svensk familieguppe på minst 4 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.

(Usikkert revirmarkerende par vinteren 2010-2011)

31. Nora, Sverige (Örebro)

Svensk familiegruppe på minst 6 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Revirmarkerende par vinteren 2010-2011)

32. Loka, Sverige (Örebro)

Svensk familiegruppe på minst 4 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Familiegruppe også vinteren 2010-2011)

33. Hasselfors, Sverige (Örebro)

Svensk familiegruppe på minst 5 ulver vinteren 2011-2012. Yngling i 2011.
(Revirmarkerende par vinteren 2010-2011)

Ynglinger 2011

Totalt ble det dokumentert 28-31 valpekull født i Skandinavia i 2011, hvorav tre i helnorske revir (Julussa, Slettås, Aurskog), tre i revir på tvers av riksgrensen (Rotna, Skugghöjden, Kynnefjäll), mens de 22-25 resterende ulvekullene ble født i helsvenske revir, hvorav tre var usikre i forhold til svenske inventeringsforskrifter (se nr. 8-33, over).

Ulvepar

I tillegg til familiegruppene ble det registrert 27 sikre revirmarkerende ulvepar i perioden oktober-februar 2011-2012 (Tabell 1, Figur 1). To av disse parene var helnorske (Åsta-Løten, Kynna), tre eller fire hadde tilhold i revir på tvers av riksgrensen (Drevfjället, Juvberget, Medskogen, kanskje også Gräsmark), mens de resterende 21-22 parene hadde helsvensk tilhold. To av ulveparene som i vinter berørte norske arealer er avlivet (Åsta-Løten, Drävfjället). Om de enkelte ulveparene kan det i stikkords form bemerkes følgende (løpenummer er i samsvar med Figur 1).

34. Åsta-Løten, Norge (Hedmark)

Nytt norsk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.
Begge skutt i januar under lisensjakt utenfor ulvesonen.

35. Kynna, Norge (Hedmark)

Norsk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.
Den finsk-russiske hannen ble ikke påvist i reviret (ynglet i 2008-2010) og tisper hadde fått ny partner. Ingen i paret er radiomerket. Foreløpig usikkert om ulv har ynglet i 2012.
(Familiegruppe vinteren 2010-2011)

36. Drevfjället, Sverige/Norge (Dalarna/Hedmark)

Nytt svensk-norsk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.
Tisper var drektig med valper da den sammen med to hanner ble avlivet 19. april i år i sør-samisk reinbeiteområde på svensk side av riksgrensen.

37. Juvberget, Sverige/Norge (Värmland/Hedmark)

Svensk-norsk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.
Samme individer i paret som i forrige vinter.

Hannen har fungerende GPS-halsband. Lite tyder på yngling i 2012.
(Revirmarkerende par også vinteren 2010-2011)

38. Medskogen, Sverige/Norge (Värmland/Hedmark)

Nytt svensk-norsk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.
Ingen i paret er radiomerket. Foreløpig usikkert om ulv har ynglet i 2012.

39. Haverö, Sverige (Västernorrland/Gävleborg)

Svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
(Revirmarkerende par også vinteren 2010-2011)

40. Vassbo, Sverige (Dalarna)

Nytt svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
Begge avlivet (samisk reinbeiteområde)

41. Idre, Sverige (Dalarna)

Nytt svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
Tilhold i samisk tamreinområde. Tispa finsk-russisk innvandrer.
Paret bedøvet og flyttet av svensk forvaltning.

42. Göra, Sverige (Dalarna)

Nytt svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
Hannen ble GPS-merket i Drevfjällsreviret i desember, men etablerte seg deretter lengre sør.
Ved hjelp av hannens GPS-halsbånd er yngling bekreftet i 2012.

43. Våmådalen, Sverige (Dalarna)

Svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
(Revirmarkerende par også vinteren 2010-2011)

44. Fenningsån, Sverige (Dalarna)

Nytt svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.

45. Draggen, Sverige (Dalarna)

Nytt svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.

46. Homna, Sverige (Dalarna/Gävleborg)

Svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
(Revirmarkerende par også vinteren 2010-2011)

47. Björnås, Sverige (Dalarna)

Nytt svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.

48. Hästberget, Sverige (Värmland)

Svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
(Revirmarkerende par også vinteren 2010-2011)

49. Digerberget, Sverige (Dalarna)

Nytt svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.

50. Värnäs, Sverige (Värmland)

Nytt svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.

51. Tansen, Sverige (Dalarna)

Svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
(Familiegruppe vinteren 2010-2011)

52. Lövsjön, Sverige (Dalarna)

Svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
(Revirmarkerende par også vinteren 2010-2011)

53. Gräsmark, Sverige (Värmland)

Svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
Usikkert om paret også hadde tilhold på norsk side. Tispa har fått ny partner.
(Svensk-norsk familiegruppe vinteren 2010-2011)

54. Aamäck, Sverige (Värmland/Dalarna)

Svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
(Familiegruppe vinteren 2010-2011)

55. Ulriksberg, Sverige (Örebro)

Svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
(Familiegruppe vinteren 2010-2011)

56. Kloten, Sverige (Örebro/Västmanland)

Svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
(Familiegruppe vinteren 2010-2011)

57. Kölsta, Sverige (Västmanland)

Nytt svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.

58. Glaskogen, Sverige (Värmland)

Svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling 2011.
(Familiegruppe vinteren 2010-2011)

59. Bålen, Sverige (Värmland)

Nytt svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.

60. Villingsberg, Sverige (Örebro)

Nytt svensk revirmarkerende par vinteren 2011-2012. Ikke yngling i 2011.

Usikre ulvepar

I tillegg til de ovenfor nevnte revirmarkerende parene, ble det dessuten registrert noen usikre ulvepar vinteren 2011-2012, men disse ble i hovedsak registrert *etter* definert registreringsperiode for å skille flokker og par (oktober-februar). Dette gjaldt blant annet et mulig nytt par som i mars ble sporet innenfor ulvesonen, nordøst i Elverum kommune (Hedmark).

Andre stasjonære ulver

I tillegg til familiegrupper og par viser den foreløpige oversikten at det ble registrert 6-8 andre stasjonære ulver i Skandinavia vinteren 2011-2012, hvorav 6-7 i Sverige og en mulig stasjonær sørøst i Rendalen kommune (Hedmark).

Andre ulver

I tillegg til de beskrevne stasjonære ulver omfatter vinterens totale antall ulver også kategorien ”andre ulver”, som hovedsakelig består av *ikke*-stasjonære, unge ulver på vandring eller ulver med uavklart status pga. for lite sporing. Vinteren 2011-2012 ble det på sporsnø registrert 6-7 slike ulver i Norge (se månedsrapport, 15. april 2012). Denne kategorien ulver er ikke lenger prioritert å registrere i Sverige.

Døde ulver

For vinterperioden oktober 2011 – april 2012 er det offisielt kjent 27 døde ulver i Skandinavia. Av disse døde 22 i Sverige og 5 i Norge. Vinteren 2011-2012 var det lisensjakt på ulv i Norge, men ikke i Sverige.

Totalbestanden vinteren 2011-2012

Den totale ulvestammen er foreløpig beregnet til minimum 258 og maksimalt 329 ulver i Skandinavia vinteren 2011-2012 (1. oktober- 28. februar, brutto), her avrundet til 260-330 dyr.

Av ulver med helnorsk tilhold ble 28-29 dyr påvist ved sporing og DNA-analyser vinteren 2011-2012. I Sverige er vinterens totalbestand beregnet til 230-300 dyr (se Viltskadecenter : ”Varg i Sverige vintern 2011/12”. Preliminär statusrapport av 1. juni 2012). De fleste av disse 230-300 ulvene hadde tilhold i helsvenske revir, men ulv med tilhold på tvers av riksgrensen er også medregnet i det svenske bestandstallet. Når de 27 ulvene som er kjent døde i registreringsperioden ble trukket fra bruttotallet, var vinterens foreløpige nettotall 231-302 ulver i Skandinavia før valpefødsler i 2012.

Forventet antall ynglinger i 2012

Ut fra en samlet vurdering pr. 15. juni 2012 er det for helnorske ulverevir forventet 2-4 valpekull i 2012. Hvor mange kull det kan forventes totalt i Skandinavia er vanskelig å vurdere. Det vil ta tid å kartlegge alle årets ynglinger fordi få voksne ulver for tiden er radiomerket (ingen radiomerket i Norge i vinter). Kun i fire av årets potensielle ynglerevir i Skandinavia er ulv merket med fungerende GPS-halsband (ett grenserevir og tre revir i Sverige). Endelig antall ynglinger vil som vanlig bli kartlagt i sporsnøperioden kommende vinter.

Bestandsutvikling og konklusjoner

Sammenlignet med bestandstallene fra vinteren før (2010-2011) ble det ikke registrert noen økning i totalbestanden av ulv i Skandinavia vinteren 2011-2012, eventuelt var det en svak nedgang. Det ble heller ikke registrert noen økning når det gjaldt antall valpekull i Skandinavia i 2011 (28-31 ynglinger) sammenlignet med året før (2010: 31 ynglinger), eventuelt også her en svak nedgang.

I norsk delbestand av den skandinaviske ulvestammen var det på samme tid etter i fjor vinter (2010-2011) påvist 33-35 dyr med helnorsk tilhold. Påfølgende vinter (2011-2012) var de tilsvarende foreløpige tallene 28-29 helnorske ulver, med andre ord en svak nedgang (16%) i forhold til ett år tidligere.

Innenfor ulvesonen ble det vinteren 2010-2011 påvist totalt 23 voksne, stasjonære, revirhevdende ulver (de som yngler eller potensielt kan yngle). Av disse ble kun 11 dokumentert i live (48%) ett år seinere, nå i vinter (2011-2012), mens 10 var forsvunnet (43%). For de resterende to ulvene (9%) var det uklart om de fortsatt var tilstede. Dette er et betydelig svinn av en gruppe voksne ulver som normalt ikke utvandrer. Det er mindre enn 5 % sannsynlighet for at en slik voksen veletablert ulv har forlatt reviret sitt og utvandret. Omfattende illegal avlaving er derfor mistenkt da ingen ulver er felt legalt i ulvesonen. Uten betydelig innvandring og rask reetablering av ulv fra Sverige ville bestanden på norsk side neppe klart å holde seg stabil.

Tabell 1. Antall familiegrupper og ulvepar totalt i Skandinavia angitt for de respektive land og for revir på tvers av riksgrensen vinteren 2011-2012 (oktober-februar). Antall valpekull i 2011 er også oppgitt.

Kategori ulv	Norge	Sverige/Norge	Sverige	Skandinavia
Familiegrupper	3	4	26	33
Ulvepar	2	3-4*	21-22*	27
Valpekull i 2011	3	3	22-25	28-31

* Uklart om Gråsmarksparets revir var svensk-norsk eller helsvensk vinteren 2011-2012

Med vennlig hilsen

Petter Wabakken
Prosjektleder
Høgskolen i Hedmark
Institutt for skog- og utmarksfag
Evenstad
N-2480 Koppang

Telefon: (+47) 97044518
Fax: (+47) 62430851
E-mail: petter.wabakken@hihm.no

Erling Maartmann
Feltkoordinator
Høgskolen i Hedmark
Institutt for skog- og utmarksfag
Evenstad
N-2480 Koppang

Telefon: (+47) 48112070
Fax: (+47) 62430851
E-mail: erling.maartmann@hihm.no

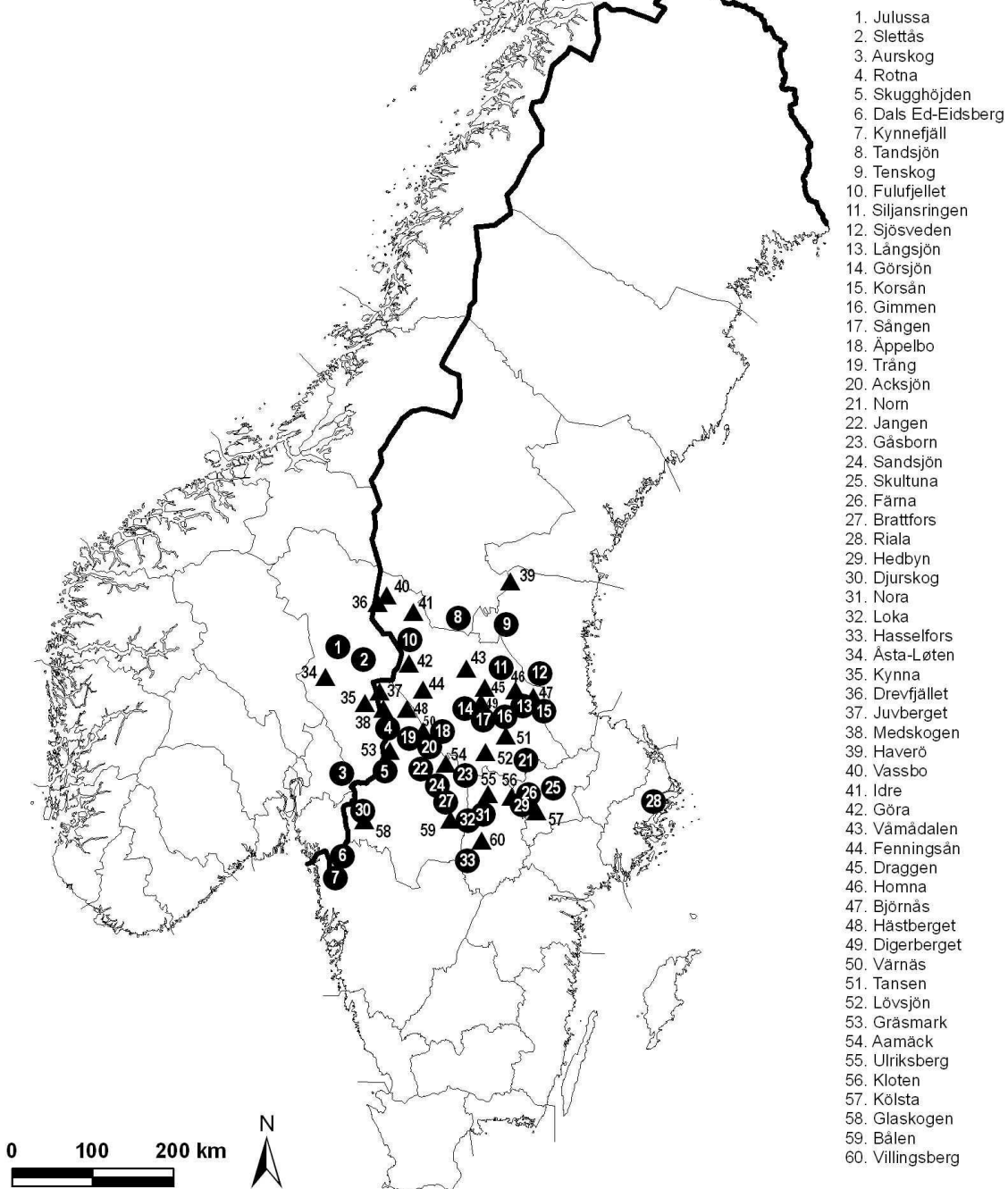
Thomas H. Strømseth
Feltkoordinator
Høgskolen i Hedmark
Institutt for skog- og utmarksfag
Evenstad
N-2480 Koppang

Telefon: (+47) 95972050
Fax: (+47) 62430851
E-mail: thomas.stromseth@hihm.no

ULVEFLOKKER OG PAR VINTEREN 2011-2012

1. oktober - 28. februar

- Familiegruppe
- ▲ Ulvepar

Figur 1. Utbredelse av ulveflokker (familiegrupper) og ulvepar kartlagt i Norge og Sverige i oktober-februar, vinteren 2011-2012.